

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/84/2004

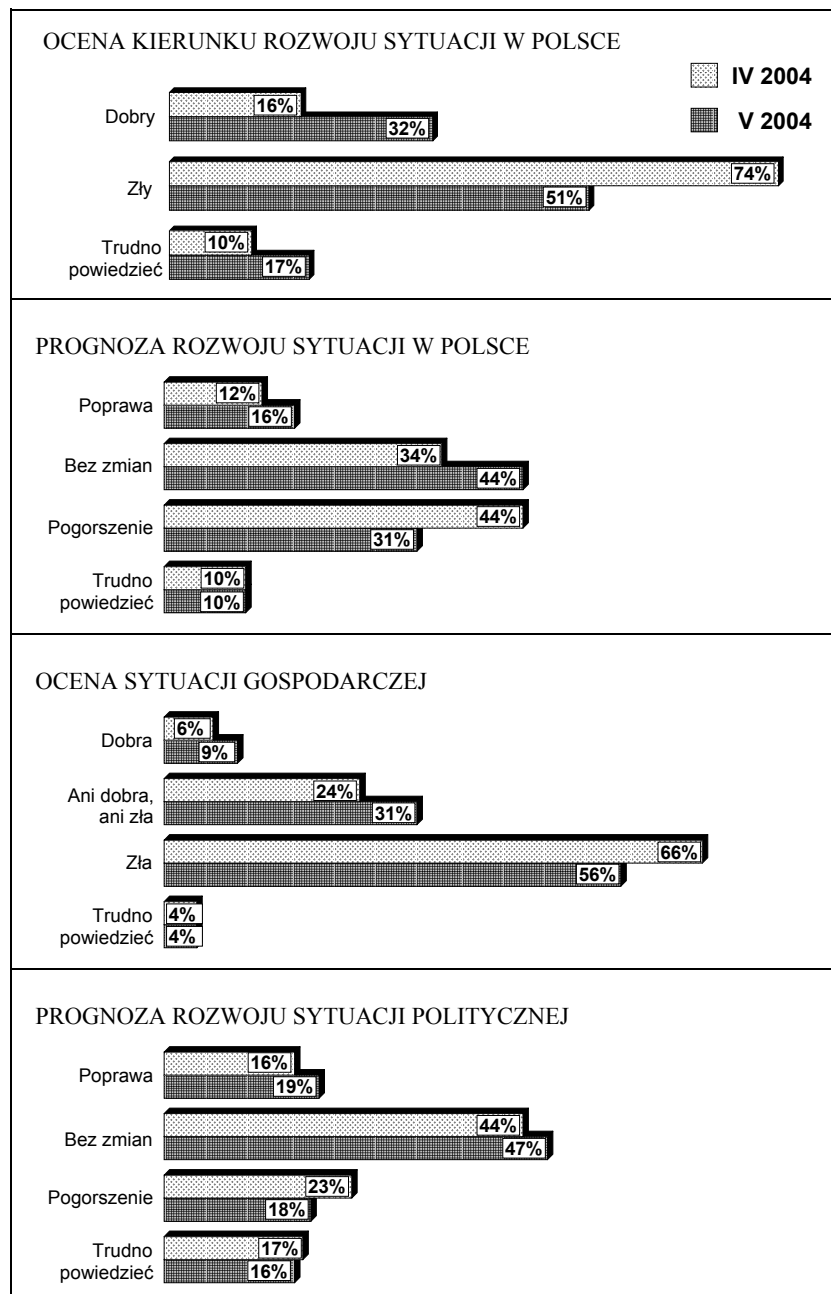
POPRAWA NASTROJÓW SPOŁECZNYCH W MAJU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W ciągu ostatniego miesiąca poprawiły się przede wszystkim oceny i przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju i sytuacji gospodarczej, a także - w niewielkim stopniu - politycznej. Nadal jednak w stosunku do publicznej sfery życia dominuje krytycyzm i pesymizm.

- Zmiany na lepsze odnotowujemy też w ocenach i prognozach kondycji zakładów pracy respondentów oraz przewidywaniach dotyczących warunków życia ich rodzin.

Mimo niepewności i obaw związanych z integracją naszego kraju z Unią Europejską oraz nasilających się negatywnych zjawisk społecznych i politycznych, w maju odnotowujemy znaczną poprawę nastrojów społecznych¹, najprawdopodobniej wiążącą się z przystąpieniem Polski do UE, wzrostem koniunktury gospodarczej i zmianą rządu. Poprawiły się przede wszystkim oceny i przewidywania dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji gospodarczej, a także - w niewielkim stopniu - politycznej. Zmiany na lepsze odnotowujemy też w ocenach i prognozach kondycji zakładów pracy ankietowanych oraz w przewidywaniach dotyczących warunków życia rodzin, a więc dziedzin znanych respondentom z bezpośredniego doświadczenia i dotychczas postrzeganych bardziej pozytywnie niż sfera publiczna.

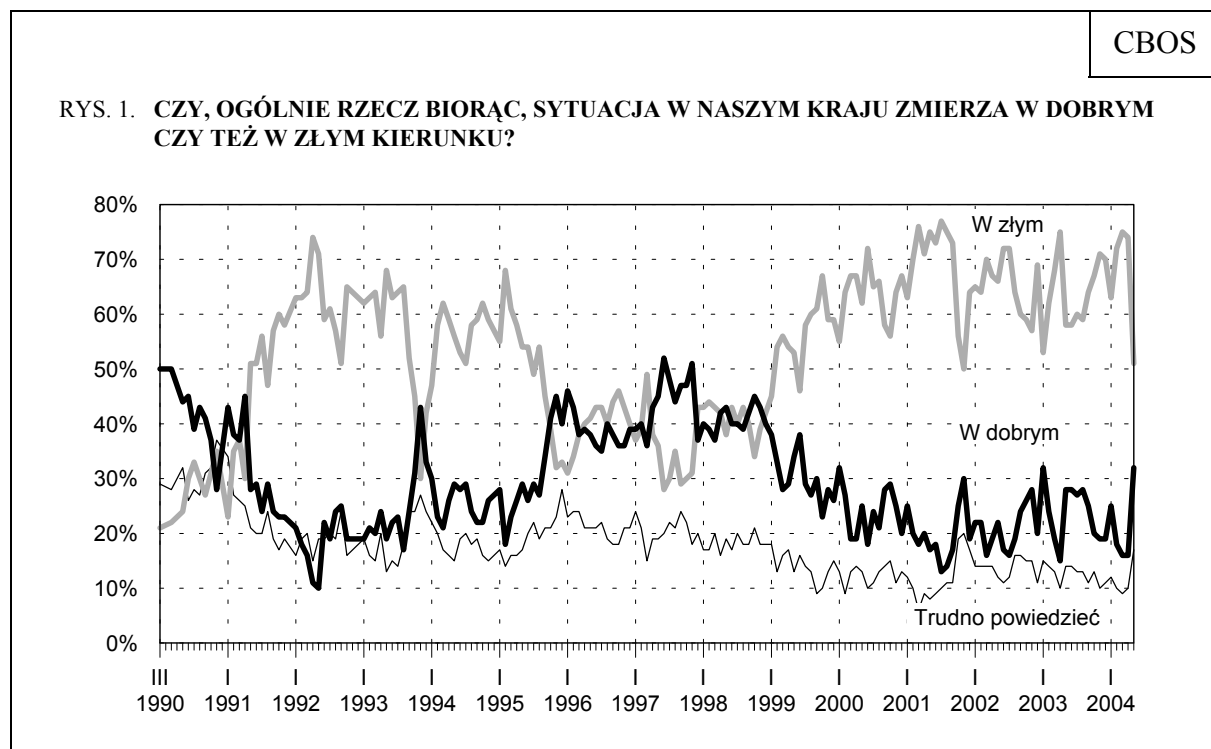
OCENY

W porównaniu z pomiarem kwietniowym bardzo wyraźnie poprawiły się opinie na temat rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju**. Przede wszystkim znacznie zmalała (aż o 23 punkty) grupa badanych negatywnie oceniających to, co się dzieje w Polsce, zwiększyła się natomiast (o 16 punktów) liczba osób wystawiających pozytywne oceny oraz takich, które nie mają wyrobionej opinii w tej sprawie (o 7 punktów). Nadal jednak największa grupa ankietowanych (51%) uważa, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku. Co trzeci respondent (32%) pozytywnie ocenia rozwój tej sytuacji.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (168) przeprowadzono w dniach od 7 do 10 maja 2004 roku na liczącej 1006 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2003								2004				
	w procentach												
W dobrym	28	28	27	28	25	20	19	19	25	18	16	16	32
W złym	58	58	60	59	64	67	71	70	63	72	75	74	51
Trudno powiedzieć	14	14	13	13	11	13	10	11	12	10	9	10	17

W większości analizowanych grup społeczno-demograficznych przeważają badani, którzy są zdania, że sytuacja w Polsce rozwija się w złym kierunku (zob. tab. aneksowe). Przewagę ocen pozytywnych odnotowujemy jedynie w środowiskach kadry kierowniczej i inteligencji, ludzi z wyższym wykształceniem oraz uczniów i studentów. Także respondenci żyjący w dobrych warunkach materialnych i najlepiej sytuowani oceniają rozwój sytuacji w kraju lepiej niż inni. Im gorsze natomiast warunki materialne, niższe wykształcenie i pozycja społeczno-zawodowa badanych, tym mniej pozytywny obraz tego, co się dzieje w Polsce. Najbardziej krytyczni są bezrobotni i robotnicy wykwalifikowani.

Pozytywne oceny rozwoju sytuacji w Polsce przeważają jedynie wśród sympatyków partii lewicowych oraz Platformy Obywatelskiej. W pozostałych elektoratach odnotowujemy przewagę ocen negatywnych. Krytycyzm jest szczególnie nasilony wśród zwolenników Samoobrony oraz, co należy podkreślić, wśród osób, które nie zamierzają głosować lub są niezdecydowane w tej sprawie (stanowią one niemal połowę ogółu badanych).

Tabela 2

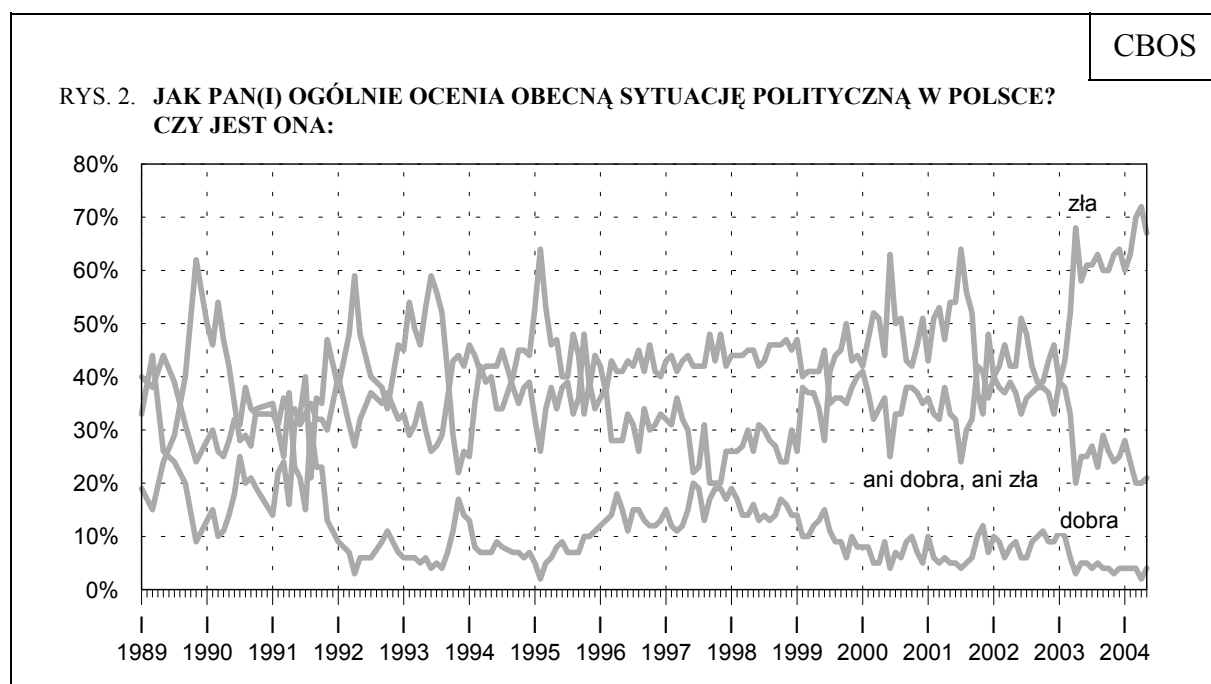
Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD, SdPI, UP**	58	29	13
PO	55	36	9
PSL***	33	54	13
PiS	31	49	20
LPR***	32	53	15
Samoobrona	21	63	16
Niezdecydowani, na kogo głosować	38	36	26
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	23	60	17
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych			
** Potencjalnych wyborców wymienionych partii potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie (SLD - 22 osoby, SdPI - 22, UP - 11 osób).			
*** Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielkie liczebności potencjalnych wyborców tych partii w badanej próbie (LPR - 28 osób, PSL - 33 osoby).			

Nieco mniej negatywne niż w kwietniu są oceny **sytuacji politycznej**, nadal jednak większość ankietowanych (67%, spadek o 5 punktów) uznaje ją za złą, a jedna piąta (21%) za przeciętną. Za ledwie czterech badanych na stu (4%) pozytywnie ocenia sytuację polityczną w kraju.

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają osoby negatywnie oceniające sferę polityki (zob. tabele aneksowe). Poziom krytycyzmu zależy od położenia społecznego badanych i jest tym wyższy, im wyższe wykształcenie, lepsze warunki materialne i większa miejscowość zamieszkania.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	2003								2004					
	w procentach													
- dobra	5	5	4	5	4	4	3	4	4	4	4	2	4	
- ani dobra, ani zła	25	25	27	23	29	26	24	25	28	24	20	20	21	
- zła	58	61	61	63	60	60	63	64	60	63	70	72	67	
Trudno powiedzieć	12	9	8	9	7	10	10	7	8	9	6	6	8	

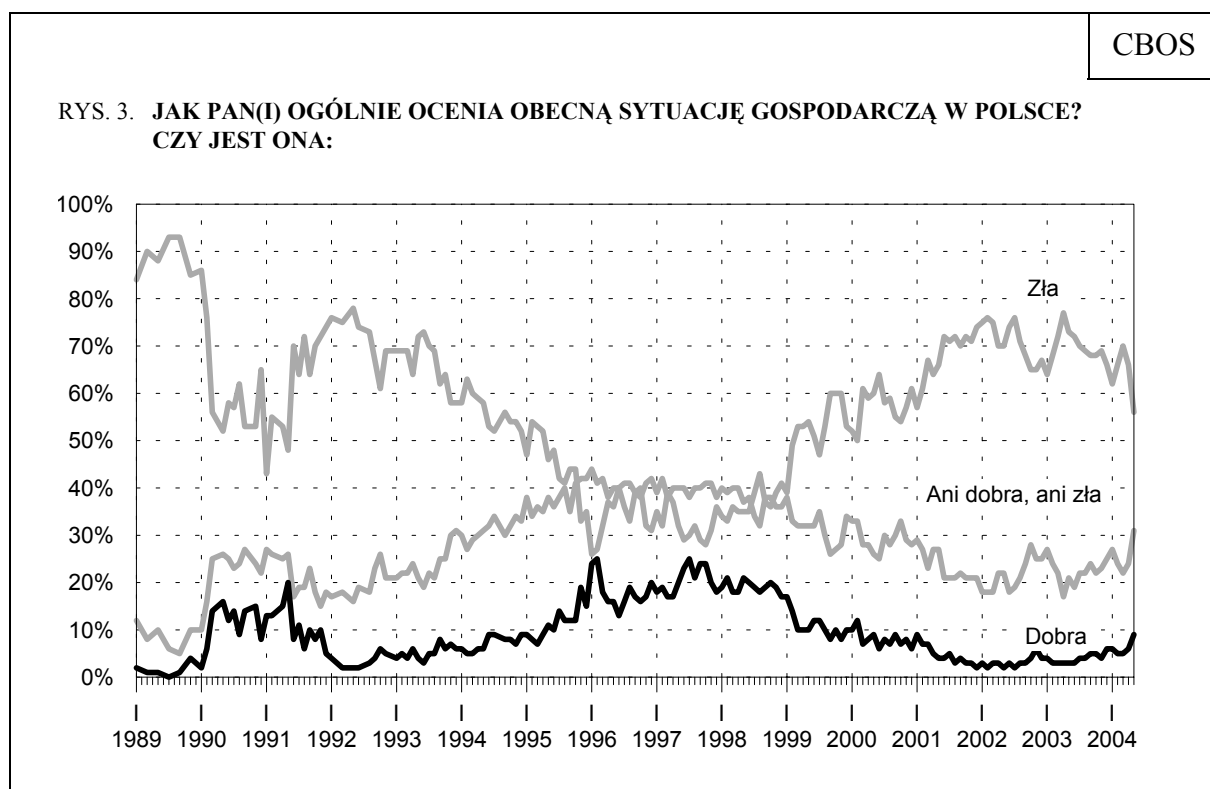

Pominięto „trudno powiedzieć”

W ostatnim miesiącu poprawiły się **oceny sytuacji gospodarczej**. Przede wszystkim zmalała (o 10 punktów) liczba badanych negatywnie oceniających stan polskiej gospodarki. Przybyło natomiast osób, które uznają, że sytuacja gospodarcza jest ani dobra, ani zła (o 7 punktów) oraz oceniających ją pozytywnie (o 3 punkty). Nadal jednak największa grupa badanych (56%) krytycznie ocenia kondycję gospodarki. Prawie co trzeci respondent (31%) uznaje ją za przeciętną, a tylko co jedenasty (9%) uważa, że jest dobra.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	2003								2004					
	w procentach													
- dobra	3	3	4	4	5	5	4	6	6	5	5	6	9	
- ani dobra, ani zła	21	19	22	22	24	22	23	25	27	24	22	24	31	
- zła	73	72	70	69	68	68	69	66	62	66	70	66	56	
Trudno powiedzieć	4	6	4	5	4	5	4	4	5	5	3	4	4	

Pominięto „trudno powiedzieć”

W większości grup społeczno-demograficznych przeważają negatywne opinie o sytuacji gospodarczej w kraju, co jest szczególnie widoczne wśród rolników, rencistów, bezrobotnych, badanych żyjących w złych warunkach materialnych (zob. tabele aneksowe). Przewagę ocen przeciętnych i pozytywnych (łącznie) odnotowujemy jedynie w grupach znajdujących się w najlepszym położeniu społecznym - żyjących w dobrych warunkach materialnych, mających wyższe wykształcenie i wysoką pozycję społeczno-zawodową (przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracujący na własny rachunek poza rolnictwem) oraz wśród uczniów i studentów.

Nieco mniej krytyczne niż przed miesiącem są opinie o **sytuacji w zakładach pracy** respondentów. Ponad dwie piąte pracujących (42%) pozytywnie ocenia kondycję swoich zakładów, prawie jedna trzecia (31%) określa ją jako przeciętną, a jedna czwarta (25%, spadek o 5 punktów) uznaje za złą.

Niezmiennie najbardziej krytycznie postrzegana jest sytuacja w sektorze indywidualnych gospodarstw rolnych. W stosunku do zakładów usytuowanych w pozostałych sektorach przeważają oceny pozytywne.

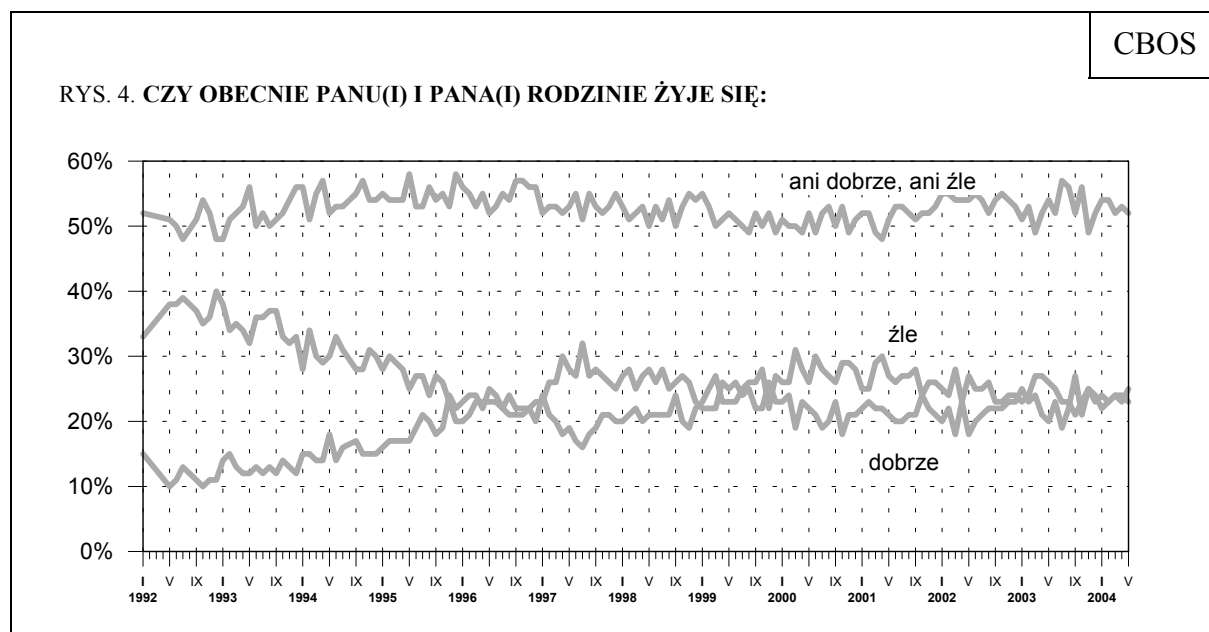
Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2003								2004				
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	545	568	420	429	524	479	493	461	479	470	470	462	461
- dobra	28	35	36	34	38	35	36	35	41	35	40	40	42
- ani dobra, ani zła	31	32	31	30	32	32	29	32	31	28	33	28	31
- zła	38	31	31	34	28	31	32	30	26	35	25	30	25
Trudno powiedzieć	3	1	1	3	2	2	3	3	2	2	2	2	2
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- dobra	33	43	42	41	44	41	38	34	48	36	43	45	50
- ani dobra, ani zła	35	27	31	28	33	33	30	28	26	28	33	32	32
- zła	31	29	26	30	22	22	28	35	24	33	22	22	18
Trudno powiedzieć	1	0	1	1	1	3	3	4	1	3	1	1	0
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- dobra	30	35	43	31	40	33	40	44	47	45	41	50	49
- ani dobra, ani zła	38	33	29	36	40	44	32	37	26	32	35	20	29
- zła	31	30	28	30	19	22	27	19	25	23	21	25	19
Trudno powiedzieć	1	2	0	3	1	1	1	0	1	0	3	4	2
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- dobra	32	39	38	39	42	41	44	41	41	40	48	44	45
- ani dobra, ani zła	31	39	37	32	30	33	31	38	42	28	35	30	33
- zła	32	22	24	26	26	26	23	19	15	30	16	26	20
Trudno powiedzieć	5	1	1	3	2	0	2	2	2	2	1	0	2
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- dobra	7	9	6	3	0	4	8	9	5	12	11	7	6
- ani dobra, ani zła	19	23	15	20	23	17	12	23	21	19	28	23	28
- zła	72	64	78	75	75	77	80	63	74	64	61	69	64
Trudno powiedzieć	2	5	1	1	2	2	0	5	0	5	0	1	2

Stabilne są opinie Polaków o tym, **jak obecnie żyje się im i ich rodzinom**. Jedna czwarta respondentów (25%) określa swój poziom życia jako dobry, ponad połowa (52%) - jako przeciętny, a prawie jedna czwarta (23%) twierdzi, że żyje im się źle.

Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2003								2004				
	w procentach												
- dobrze	20	23	19	22	27	21	25	24	22	23	24	23	25
- ani dobrze, ani źle	54	52	57	56	52	56	49	52	54	54	52	53	52
- źle	26	25	23	23	21	23	25	23	24	23	24	24	23
Trudno powiedzieć	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0

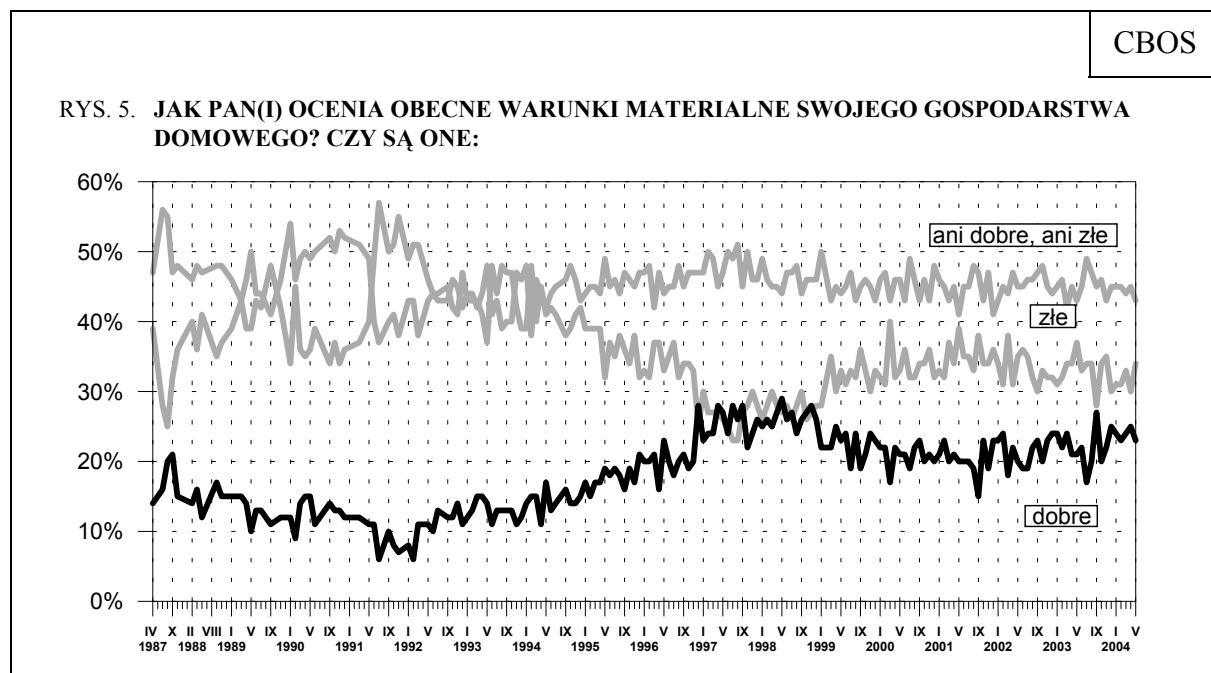

Pominięto „trudno powiedzieć”

Nieznacznie gorsze niż przed miesiącem są natomiast oceny **warunków materialnych gospodarstw domowych**: prawie jedna czwarta badanych (23%) uznaje je za dobre, ponad dwie piąte (43%) - za przeciętny, a co trzeci (34%, wzrost o 4 punkty) ocenia je jako źle.

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskaźniki respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2003						2004						
	w procentach												
- dobre	21	22	17	20	27	20	22	25	24	23	24	25	23
- ani dobre, ani złe	43	45	49	47	45	46	43	45	45	45	44	45	43
- złe	37	33	34	34	28	34	35	30	31	31	33	30	34

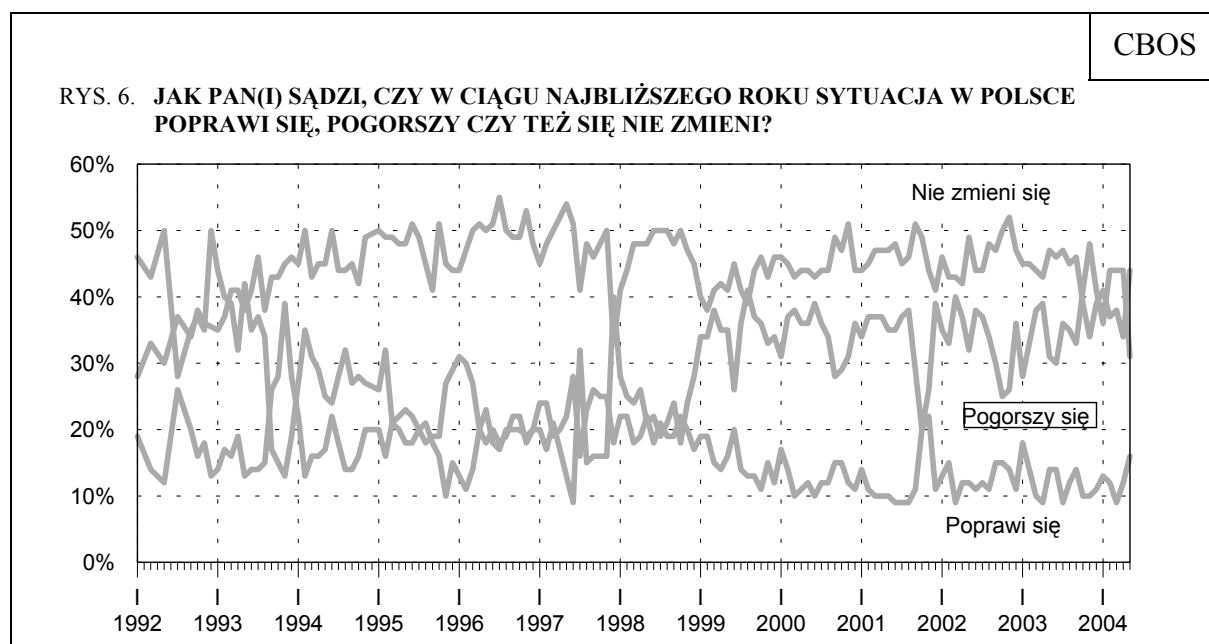
Opinie na temat poziomu życia rodziny i warunków materialnych gospodarstwa domowego silnie związane są z położeniem społeczno-ekonomicznym badanych. Kondycję swoich rodzin najlepiej oceniają badani z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracujący na własny rachunek poza rolnictwem, ludzie młodzi w wieku od 18 do 24 lat, uczniowie i studenci, respondenci dobrze sytuowani - o miesięcznych dochodach powyżej 800 zł *per capita*. Im gorsze natomiast położenie badanych, tym więcej krytycyzmu w ocenach. Najgorzej sytuację swoich rodzin oceniają badani o dochodach poniżej 300 zł na osobę w rodzinie, bezrobotni, renciści i rolnicy.

PRZEWIDYWANIA

Znacznie mniej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania na najbliższy rok. Poprawiły się opinie na temat rozwoju **ogólnej sytuacji** w kraju: o 13 punktów zmalała liczba ankietowanych spodziewających się jej pogorszenia. O 10 punktów zwiększyła się natomiast grupa tych, którzy sądzą, że nic się nie zmieni, co jednak obecnie także jest poglądem pesymistycznym. Nieco przybyło (o 4 punkty) respondentów liczących na poprawę sytuacji w Polsce. Obecnie ponad dwie piąte badanych (44%) jest zdania, że w ciągu najbliższego roku ogólna sytuacja w kraju się nie zmieni, jedna trzecia (31%) uważa, że ulegnie pogorszeniu, a jedna szósta (16%) wyraża nadzieję na jej poprawę.

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	
	2003								2004					
	w procentach													
Poprawi się	14	14	9	12	14	10	10	11	13	12	9	12	16	
Nie zmieni się	47	46	47	45	46	39	34	39	41	37	38	34	44	
Pogorszy się	31	30	36	35	33	41	48	41	36	44	44	44	31	
Trudno powiedzieć	8	10	7	8	7	10	8	9	10	8	9	10	10	

Pominięto „trudno powiedzieć”

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych dominują opinie, że w ciągu najbliższego roku ogólna sytuacja w kraju się nie zmieni lub nawet ulegnie pogorszeniu (zob. tabele aneksowe). Najbardziej pesymistyczne są przewidywania osób znajdujących się w najgorszym położeniu materialnym, najbardziej optymistyczne zaś - respondentów żyjących w dobrych warunkach, najlepiej sytuowanych, wykształconych oraz uczniów i studentów.

W stosunkowo jasnych barwach postrzegają przyszłość potencjalni wyborcy SLD, SdPI oraz UP. Nieco bardziej pesymistyczny jest elektorat PO oraz kolejno: PSL, PiS, LPR. Zdecydowanie najwięcej pesymistów odnotowujemy wśród sympatyków Samoobrony. Podobnie jak w przypadku ocen rozwoju sytuacji w kraju, najbardziej zbliżone do opinii elektoratu Samoobrony są przewidywania badanych, którzy nie zamierzają głosować lub wyrażają niezdecydowanie w tej sprawie.

Tabela 9

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD, SdPI, UP**	25	62	7	7
PO	22	58	19	1
PSL***	24	35	28	13
PiS	17	54	26	3
LPR***	15	44	30	11
Samoobrona	5	39	46	10
Niezdecydowani, na kogo głosować	27	39	21	13
Niezamierzający głosować lub niezdecydowani w tej sprawie	11	41	37	11

* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych.

** Potencjalnych wyborców wymienionych partii potraktowano łącznie z powodu zbyt małych ich liczebności w badanej próbie (SLD - 22 osoby, SdPI - 22, UP - 11 osób).

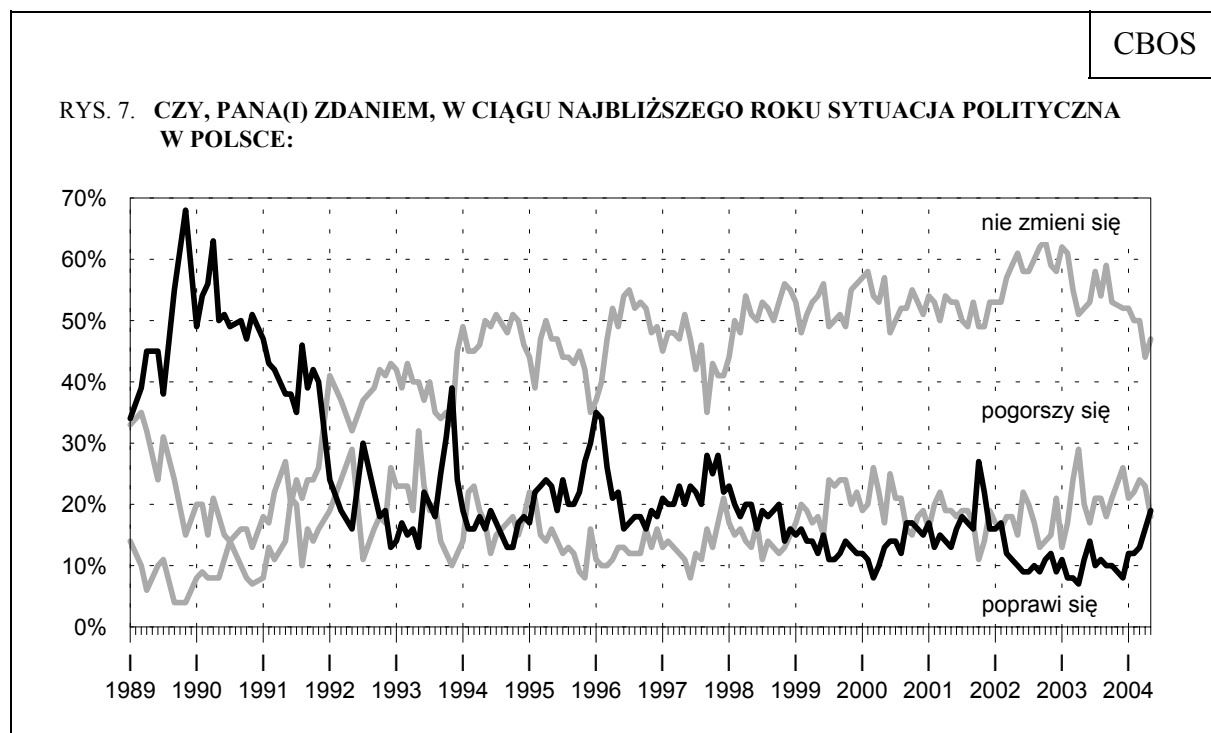
*** Dane należy traktować z ostrożnością ze względu na niewielkie liczebności potencjalnych wyborców tych partii w badanej próbie (LPR - 28 osób, PSL - 33 osoby).

Nieco mniej pesymistyczne niż w kwietniu są także przewidywania dotyczące **sytuacji politycznej** w Polsce. Prawie co piąty respondent (18%, spadek o 5 punktów) uważa, że w najbliższym roku sytuacja w tej dziedzinie się pogorszy, a niemal połowa (47%, wzrost o 3 punkty) jest zdania, że życie polityczne kraju (oceniane bardzo negatywnie) pozostanie bez zmian. Co piąty Polak (19%, wzrost o 3 punkty) spodziewa się jednak poprawy tej sytuacji.

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych dominują opinie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w kraju się nie zmieni lub nawet ulegnie pogorszeniu (zob. tabele aneksowe).

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	I	II	III	IV	V
	2003						2004					
	w procentach											
- poprawi się	11	14	10	11	10	10	8	12	12	13	16	19
- nie zmieni się	52	53	58	54	59	53	52	52	50	50	44	47
- pogorszy się	20	17	21	21	18	21	26	21	22	24	23	18
Trudno powiedzieć	16	16	12	14	12	16	14	15	17	13	17	16

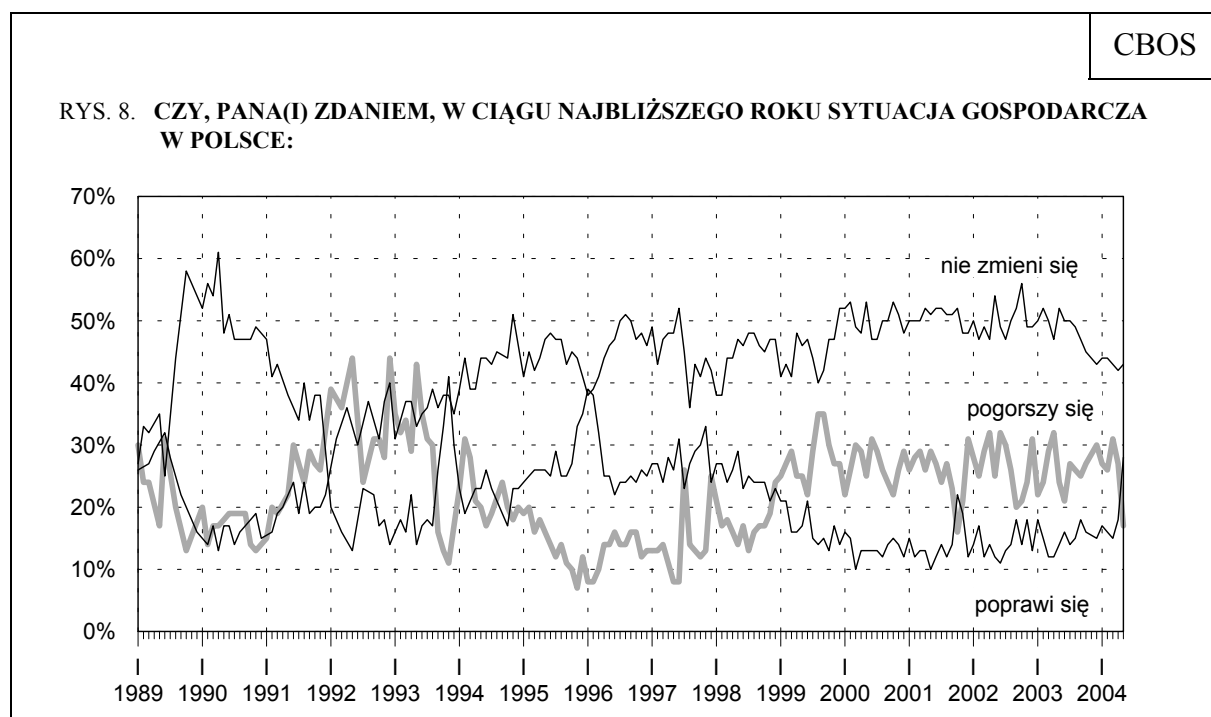

Pominięto „trudno powiedzieć”

Wyraźnie poprawiły się przewidywania dotyczące **sytuacji gospodarczej**. Odnotowaliśmy 10-punktowy spadek odsetka ocen negatywnych i taki sam wzrost - pozytywnych. Po raz pierwszy od pięciu lat badani spodziewający się poprawy sytuacji gospodarczej (28%) przeważają nad przewidującymi jej pogorszenie (17%). Nadal jednak najczęstsze jest przekonanie (43% wskazań), że w tej dziedzinie nic się nie zmieni, co w obecnej sytuacji należy traktować jako przejaw pesymizmu.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	I	II	III	IV	V
	2003						2004					
	w procentach											
- poprawi się	14	16	14	15	18	16	15	17	16	15	18	28
- nie zmieni się	52	50	50	49	47	45	43	44	44	43	42	43
- pogorszy się	24	21	27	26	25	27	30	27	26	31	27	17
Trudno powiedzieć	11	13	9	10	10	12	12	12	14	11	13	12

Pominięto „trudno powiedzieć”

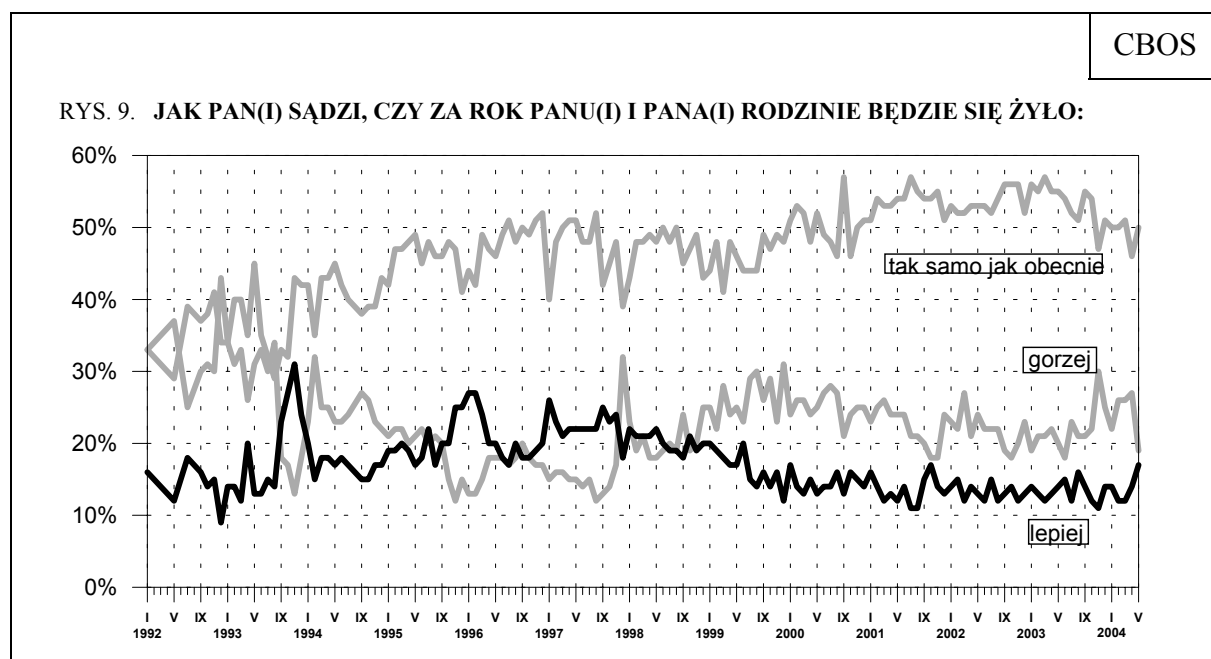
We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają opinie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w kraju się nie zmieni lub nawet ulegnie pogorszeniu

(zob. tabele aneksowe). Trzeba jednak podkreślić, że poprawy koniunktury gospodarczej w ciągu najbliższego roku spodziewają się znaczne grupy respondentów mających wyższe wykształcenie (46%), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (42%), pracowników umysłowych niższego szczebla (43%), osób pracujących na własny rachunek poza rolnictwem (43%), a także uczniów i studentów (42%) oraz mieszkańców miast liczących ponad 500 tys. ludności (39%).

Mniej pesymistyczne niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące **poziomu życia ankietowanych i ich rodzin**: o 8 punktów (do 19%) zmalała liczba spodziewających się obniżenia poziomu życia. Połowa Polaków (50%) sądzi, że będzie im się żyło tak samo jak obecnie, a co szósty (17%, wzrost o 3 punkty) liczy na poprawę w tej dziedzinie.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	2003								2004				
	w procentach												
- lepiej	14	15	12	16	14	12	11	14	14	12	12	14	17
- tak samo	55	54	52	51	55	54	47	51	50	50	51	46	50
- gorzej	20	18	23	21	21	22	30	25	22	26	26	27	19
Trudno powiedzieć	11	13	13	12	10	12	12	10	14	12	11	13	13

Pominięto „trudno powiedzieć”

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważa przekonanie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja ich rodzin się nie zmieni (zob. tabele aneksowe). Jednak w środowiskach respondentów znajdujących się w najlepszym położeniu społecznym znaczny odsetek ma także nadzieję na poprawę, natomiast wśród grup upośledzonych społecznie (bezrobotnych, najuboższych i rolników) znaczna liczba osób obawia się dalszego pogorszenia sytuacji swoich rodzin.

Lepsze niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące sytuacji w **zakładach pracy**. Odsetek pracujących, którzy spodziewają się poprawy, wzrósł o 5 punktów (do 20%), natomiast o 7 punktów (do 13%) zmalała liczba przewidujących pogorszenie. Nadal jednak ponad połowa zatrudnionych (57%) uważa, że kondycja ich firm się nie zmieni.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XII	I	II	III	IV	V
	2003						2004					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	543	572	421	428	528	478	465	481	474	477	457	462
- poprawi się	10	13	10	10	12	11	11	14	13	10	15	20
- pozostanie bez zmian	56	60	59	56	58	56	57	60	55	60	57	57
- pogorszy się	24	18	23	20	20	22	20	18	20	18	20	13
Trudno powiedzieć	10	9	8	15	10	11	11	8	12	12	8	10
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych												
- poprawi się	5	7	9	10	10	9	5	8	11	10	7	15
- pozostanie bez zmian	58	69	60	63	60	60	61	63	56	60	68	63
- pogorszy się	27	16	23	20	20	22	23	23	23	22	19	16
Trudno powiedzieć	10	7	7	7	10	8	11	6	11	8	6	7
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
- poprawi się	14	17	12	10	16	8	24	22	21	18	24	25
- pozostanie bez zmian	50	51	69	48	61	54	47	61	65	48	45	57
- pogorszy się	24	22	13	33	19	25	14	13	11	20	19	10
Trudno powiedzieć	12	10	5	9	4	12	15	4	3	14	13	7
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
- poprawi się	11	18	11	11	13	15	14	19	14	6	18	25
- pozostanie bez zmian	61	59	58	54	58	55	65	56	59	71	56	55
- pogorszy się	19	15	21	13	19	17	13	14	17	10	17	9
Trudno powiedzieć	8	7	10	22	10	13	8	11	10	13	8	11
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
- poprawi się	11	5	2	7	6	4	9	4	12	11	15	15
- pozostanie bez zmian	48	54	52	54	58	58	38	64	37	44	44	47
- pogorszy się	30	24	40	25	27	31	40	27	29	30	34	23
Trudno powiedzieć	11	17	6	14	9	8	13	5	22	15	6	14

Poprawa nastrojów społecznych jest wyrazem przyływu nadziei, że nie zostaną zmarnowane szanse, jakie daje nam integracja ze strukturami UE oraz poprawa koniunktury gospodarczej. Obecnie od rządzących zależy, czy ten ulotny kapitał, jakim są lepsze nastroje społeczne, utrzyma się i zostanie wykorzystany dla dobra kraju i jego mieszkańców.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	51	17	1006
Płeć				
Mężczyźni	34	52	14	481
Kobiety	30	51	19	525
Wiek				
18-24 lat	38	55	7	153
25-34	40	44	17	181
35-44	36	52	13	170
45-54	26	54	20	206
55-64	28	57	14	117
65 lat i więcej	24	49	27	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	50	20	367
Miasto do 20 tys.	33	53	13	129
20-100 tys.	33	52	16	199
101-500 tys.	32	55	14	199
501 tys. i więcej mieszk.	33	49	17	113
Wykształcenie				
Podstawowe	24	50	25	282
Zasadnicze zawodowe	32	56	11	261
Średnie	32	54	14	351
Wyższe	47	38	15	112
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	49	34	17	73
Prac.umysł.niż.szczebła	36	46	19	75
Pracownicy fiz.- umysł.	31	54	15	93
Robotnicy wykwalifikowani	28	65	7	83
Robotnicy niewykwalifik.	41	52	6	32
Rolnicy	22	57	21	53
Pracujący na własny rach.	45	43	12	47
Bierni zawodowo				
Renciści	23	54	23	107
Emeryci	27	50	23	210
Uczniowie i studenci	48	39	13	75
Bezrobotni	26	63	11	118
Gospodynie domowe i inni	25	56	19	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	34	48	18	153
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	42	48	10	58
sekt. pryw. poza rolnict.	40	50	10	197
prywatnym gośp. rolnym	23	56	21	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	58	12	97
300-399	26	61	14	75
400-599	28	56	16	179
600-800	33	52	15	175
Powyżej 800 zł	41	47	12	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	61	18	344
Średnie	34	49	16	436
Dobre	43	41	16	226
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	23	57	20	66
Raz w tygodniu	31	53	16	500
1-2 razy w miesiącu	26	53	21	159
Kilka razy w roku	38	47	15	175
W ogóle nie uczestniczy	36	48	16	104
Poglądy polityczne				
Lewica	40	53	7	155
Centrum	31	52	17	306
Prawica	37	54	9	273
Trudno powiedzieć	23	48	29	271

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	21	67	8	1006
Płeć					
Mężczyźni	5	19	72	4	481
Kobiety	4	24	62	11	525
Wiek					
18-24 lat	7	27	63	3	153
25-34	7	23	66	4	181
35-44	3	18	75	4	170
45-54	2	26	65	7	206
55-64	3	19	72	5	117
65 lat i więcej	4	14	61	21	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	24	59	12	367
Miasto do 20 tys.	4	24	65	7	129
20-100 tys.	4	20	71	5	199
101-500 tys.	4	18	72	5	199
501 tys. i więcej mieszk.	2	17	77	4	113
Wykształcenie					
Podstawowe	3	24	56	17	282
Zasadnicze zawodowe	5	20	69	6	261
Średnie	4	20	72	3	351
Wyższe	5	21	74	1	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	4	19	74	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	5	24	70	1	75
Pracownicy fiz.- umysł.	4	20	73	3	93
Robotnicy wykwalifikowani	2	17	78	3	83
Robotnicy niewykwalifik.	0	27	73	0	32
Rolnicy	5	34	47	14	53
Pracujący na własny rach.	0	19	81	0	47
Bierni zawodowo					
Renciści	6	17	61	16	107
Emeryci	4	19	62	15	210
Uczniowie i studenci	2	33	64	1	75
Bezrobotni	6	19	67	9	118
Gospodynie domowe i inni	11	25	62	2	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	1	19	77	3	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	0	30	68	2	58
sekt. pryw. poza rolnict.	6	18	75	1	197
prywatnym gosp. rolnym	4	35	46	15	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	5	15	69	11	97
300-399	1	31	64	4	75
400-599	4	22	67	7	179
600-800	3	20	68	9	175
Powyżej 800 zł	4	21	72	4	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	18	70	9	344
Średnie	4	22	66	8	436
Dobre	7	25	63	5	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	3	23	68	6	66
Raz w tygodniu	4	22	67	7	500
1-2 razy w miesiącu	3	23	68	6	159
Kilka razy w roku	6	19	68	8	175
W ogóle nie uczestniczy	4	17	64	15	104
Poglądy polityczne					
Lewica	4	22	72	2	155
Centrum	3	24	69	3	306
Prawica	6	17	74	3	273
Trudno powiedzieć	3	22	54	20	271

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	31	56	4	1005
Płeć					
Mężczyźni	11	30	58	2	481
Kobiety	6	32	55	7	524
Wiek					
18-24 lat	10	42	47	2	153
25-34	10	37	50	3	181
35-44	8	29	62	1	169
45-54	8	27	63	3	206
55-64	4	28	65	3	117
65 lat i więcej	10	23	53	13	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	29	58	6	367
Miasto do 20 tys.	6	39	50	5	129
20-100 tys.	14	25	57	5	199
101-500 tys.	5	34	59	2	198
501 tys. i więcej mieszk.	13	32	53	2	113
Wykształcenie					
Podstawowe	4	26	59	10	282
Zasadnicze zawodowe	9	30	58	3	261
Średnie	8	32	58	1	350
Wyższe	20	40	38	2	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	43	36	3	73
Prac. umysł. niż. szczebla	11	38	50	1	75
Pracownicy fiz.- umysł.	6	34	61	0	93
Robotnicy wykwalifikowani	12	23	62	3	83
Robotnicy niewykwalifik.	0	36	61	3	32
Rolnicy	0	28	70	2	53
Pracujący na własny rach.	13	42	43	1	47
Bierni zawodowo					
Renciści	5	21	68	7	107
Emeryci	10	27	54	9	210
Uczniowie i studenci	11	46	42	2	75
Bezrobotni	4	25	65	6	118
Gospodynie domowe i inni	8	25	61	5	41
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	7	36	55	2	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	8	36	54	2	58
sekt. pryw. poza rolnict.	13	36	49	2	197
prywatnym gosp. rolnym	4	26	69	2	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	6	24	63	7	97
300-399	2	33	65	1	75
400-599	6	33	59	2	179
600-800	9	32	55	5	175
Powyżej 800 zł	17	32	48	3	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	23	67	5	344
Średnie	6	32	59	4	436
Dobre	20	40	36	4	225
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	11	23	62	4	66
Raz w tygodniu	8	32	57	4	499
1-2 razy w miesiącu	3	35	58	4	159
Kilka razy w roku	11	31	53	4	175
W ogóle nie uczestniczy	13	24	55	8	104
Poglądy polityczne					
Lewica	12	28	58	1	155
Centrum	7	33	58	2	306
Prawica	14	32	53	2	272
Trudno powiedzieć	3	28	57	12	271

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	44	31	10	1006
Płeć					
Mężczyźni	16	45	32	7	481
Kobiety	15	42	30	12	525
Wiek					
18-24 lat	19	45	31	5	153
25-34	18	47	26	10	181
35-44	14	45	35	5	170
45-54	14	45	34	8	206
55-64	15	43	34	8	117
65 lat i więcej	16	37	26	21	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	16	41	30	13	367
Miasto do 20 tys.	15	45	34	6	129
20-100 tys.	16	48	27	8	199
101-500 tys.	14	46	33	7	199
501 tys. i więcej mieszk.	18	39	34	9	113
Wykształcenie					
Podstawowe	13	36	33	18	282
Zasadnicze zawodowe	14	48	30	8	261
Średnie	17	43	33	7	351
Wyższe	23	54	18	4	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	18	56	21	4	73
Prac. umysł. niż. szczebla	20	40	33	7	75
Pracownicy fiz.-umysł.	13	41	41	5	93
Robotnicy wykwalifikowani	9	56	29	6	83
Robotnicy niewykwalifik.	12	53	35	0	32
Rolnicy	14	33	39	14	53
Pracujący na własny rach.	13	53	33	2	47
Bierni zawodowo					
Renciści	13	37	30	19	107
Emeryci	17	41	28	14	210
Uczniowie i studenci	21	55	20	4	75
Bezrobotni	20	33	35	12	118
Gospodynie domowe i inni	12	44	32	12	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	14	48	32	7	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	9	57	30	4	58
sekt. pryw. poza rolnict.	16	49	32	3	197
prywatnym gosp. rolnym	14	32	39	14	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	8	30	49	13	97
300-399	17	44	34	5	75
400-599	12	48	30	10	179
600-800	14	46	32	8	175
Powyżej 800 zł	20	49	24	6	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	37	39	13	344
Średnie	16	47	28	9	436
Dobre	23	46	24	7	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	43	39	10	66
Raz w tygodniu	17	46	29	9	500
1-2 razy w miesiącu	15	44	30	10	159
Kilka razy w roku	15	43	32	10	175
W ogóle nie uczestniczy	18	35	36	11	104
Poglądy polityczne					
Lewica	21	49	27	4	155
Centrum	16	43	34	8	306
Prawica	16	48	31	5	273
Trudno powiedzieć	12	37	30	21	271

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:
(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	47	18	16	1006
Płeć					
Mężczyźni	21	49	18	12	481
Kobiety	18	46	18	18	525
Wiek					
18-24 lat	17	54	20	9	153
25-34	25	50	13	12	181
35-44	26	47	17	11	170
45-54	15	47	23	15	206
55-64	14	48	23	16	117
65 lat i więcej	17	40	13	29	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	17	48	17	18	367
Miasto do 20 tys.	19	42	17	22	129
20-100 tys.	21	50	20	9	199
101-500 tys.	18	47	18	17	199
501 tys. i więcej mieszk.	25	46	21	8	113
Wykształcenie					
Podstawowe	13	45	17	26	282
Zasadnicze zawodowe	21	48	17	14	261
Średnie	21	48	21	10	351
Wyższe	26	51	13	9	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	25	53	12	10	73
Prac. umysł. niż. szczebla	23	49	19	9	75
Pracownicy fiz. - umysł.	25	49	14	12	93
Robotnicy wykwalifikowani	24	51	15	10	83
Robotnicy niewykwalifik.	12	49	30	10	32
Rolnicy	12	48	21	18	53
Pracujący na własny rach.	23	48	17	12	47
Bierni zawodowo					
Renciści	11	52	17	20	107
Emeryci	19	40	16	25	210
Uczniowie i studenci	19	59	16	6	75
Bezrobotni	18	42	27	14	118
Gospodynie domowe i inni	16	45	17	22	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	21	49	19	11	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	24	52	19	5	58
sekt. pryw. poza rolnict.	24	52	13	11	197
prywatnym gosp. rolnym	15	45	22	18	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	24	37	23	15	97
300-399	11	50	21	18	75
400-599	18	52	20	11	179
600-800	17	50	16	17	175
Powyżej 800 zł	25	48	14	12	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	15	43	26	16	344
Średnie	20	51	14	16	436
Dobre	25	49	14	13	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	43	16	21	66
Raz w tygodniu	18	48	19	15	500
1-2 razy w miesiącu	18	48	20	14	159
Kilka razy w roku	24	48	14	14	175
W ogóle nie uczestniczy	16	43	19	22	104
Poglądy polityczne					
Lewica	22	49	20	9	155
Centrum	21	48	21	10	306
Prawica	23	49	19	9	273
Trudno powiedzieć	12	44	12	32	271

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:
(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	43	17	12	1006
Płeć					
Mężczyźni	30	44	18	8	481
Kobiety	26	42	17	16	525
Wiek					
18-24 lat	34	42	16	8	153
25-34	34	44	10	11	181
35-44	34	40	20	6	170
45-54	21	45	23	11	206
55-64	22	44	23	11	117
65 lat i więcej	22	39	14	25	180
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	46	17	13	367
Miasto do 20 tys.	30	29	23	18	129
20-100 tys.	27	50	13	10	199
101-500 tys.	30	40	17	14	199
501 tys. i więcej mieszk.	39	37	19	5	113
Wykształcenie					
Podstawowe	20	37	20	23	282
Zasadnicze zawodowe	24	48	19	9	261
Średnie	31	45	15	8	351
Wysze	46	35	13	6	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	42	39	13	6	73
Prac. umysł. niż. szczebla	43	44	11	3	75
Pracownicy fiz. - umysł.	34	38	18	10	93
Robotnicy wykwalifikowani	27	51	14	8	83
Robotnicy niewykwalifik.	17	42	33	8	32
Rolnicy	19	44	24	13	53
Pracujący na własny rach.	43	33	21	4	47
Bierni zawodowo					
Renciści	17	47	19	16	107
Emeryci	21	41	15	22	210
Uczniowie i studenci	42	42	10	6	75
Bezrobotni	20	44	23	14	118
Gospodynie domowe i inni	26	40	23	11	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	33	42	18	7	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	36	40	22	3	58
sekt. pryw. poza rolnict.	37	43	12	8	197
prywatnym gosp. rolnym	22	40	24	14	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	23	44	20	13	97
300-399	22	39	26	13	75
400-599	31	40	20	9	179
600-800	26	48	16	10	175
Powyżej 800 zł	35	43	12	10	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	18	42	24	16	344
Średnie	30	43	16	11	436
Dobre	40	42	11	8	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	46	22	17	66
Raz w tygodniu	28	43	20	10	500
1-2 razy w miesiącu	29	44	14	13	159
Kilka razy w roku	36	39	12	12	175
W ogóle nie uczestniczy	23	42	18	18	104
Poglądy polityczne					
Lewica	30	42	19	9	155
Centrum	30	44	21	6	306
Prawica	34	43	16	7	273
Trudno powiedzieć	18	41	15	26	271

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:
(%)

	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	50	19	13	1005
Płeć					
Mężczyźni	18	51	19	11	481
Kobiety	16	50	20	15	524
Wiek					
18-24 lat	26	47	17	10	153
25-34	24	51	10	16	181
35-44	20	51	19	10	170
45-54	9	53	25	13	206
55-64	9	53	24	14	117
65 lat i więcej	13	48	21	17	179
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	52	17	16	365
Miasto do 20 tys.	19	46	23	11	129
20-100 tys.	14	54	22	9	199
101-500 tys.	20	49	15	16	199
501 tys. i więcej mieszk.	21	46	25	8	113
Wykształcenie					
Podstawowe	12	46	23	20	281
Zasadnicze zawodowe	15	54	18	13	261
Średnie	18	51	20	12	351
Wysze	31	52	13	4	112
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	32	51	13	4	73
Prac. umysł. niż. szczebla	21	52	16	11	75
Pracownicy fiz.-umysł.	16	54	17	12	93
Robotnicy wykwalifikowani	26	49	14	11	83
Robotnicy niewykwalifik.	3	59	29	10	32
Rolnicy	13	43	29	15	53
Pracujący na własny rach.	13	63	17	6	47
Bierni zawodowo					
Renciści	8	56	19	17	106
Emeryci	11	51	21	16	210
Uczniowie i studenci	31	44	17	8	75
Bezrobotni	10	45	27	17	118
Gospodynie domowe i inni	32	39	8	22	42
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	19	51	19	10	153
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	15	70	13	3	58
sekt. pryw. poza rolnict.	25	50	15	10	197
prywatnym gosp. rolnym	13	41	27	19	58
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	17	38	28	16	96
300-399	19	43	25	13	75
400-599	15	48	23	14	179
600-800	15	58	19	9	175
Powyżej 800 zł	22	49	17	11	192
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	45	29	16	343
Średnie	18	53	15	13	436
Dobre	25	53	14	9	226
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	51	29	8	66
Raz w tygodniu	13	54	19	13	500
1-2 razy w miesiącu	22	49	17	13	159
Kilka razy w roku	22	49	15	14	174
W ogóle nie uczestniczy	21	38	24	16	104
Poglądy polityczne					
Lewica	20	51	22	7	155
Centrum	14	53	21	12	306
Prawica	22	55	14	9	273
Trudno powiedzieć	14	42	22	22	270